

Klima- og miljødepartementet
v/ Selma Skov Høye
seh@kld.dep.no

Saksbeh./tlf.nr.: Martine Winsnes/+47 40047416
Vår dato: 03.05.2024

Innspill til ny styringsavtale for Enova

Enova har en viktig rolle i omstillingen til et lavutslippssamfunn og kan gi svært viktige bidrag til å nå målene for reduksjon i klimagassutslipp mot 2030. Elektrifisering er sentralt for å nå utslippsmålene, men i mange områder er begrenset overføringskapasitet i nettet et hinder for elektrifisering. Begrensningene skyldes i stor grad forbrukstopper knyttet til elektrisk oppvarming i kuldeperioder. Siden køer for tilknytning både kan svekke mulighetene til å nå klimamål for 2030 og dessuten gir tapt verdiskaping, bør innsatsen for å redusere forbrukstoppene økes vesentlig. Her kan Enova spille en enda viktigere rolle i årene som kommer.

Enova bør i kommende periode prioritere tiltak som raskt frigjør plass i nettet.

Statnett ser behov for økt innsats for energieffektivisering og effektøkonomisering. Det er klare samfunnsmessige gevinster knyttet til å utnytte kraftsystemets ressurser mer effektivt og gevinstene er størst i perioder med knapphet og høye kraftpriser.

Elektrisk oppvarming gir forbrukstopper som bremser utslippskutt og grønn omstilling

Forbrukstoppene i Norge er tett knyttet til elektrisk oppvarming i kuldeperioder. Disse forbrukstoppene er en viktig årsak til at det ikke er plass til nytt forbruk i nettet. De er dermed et hinder for å nå klimamål og utvikle fremtidsrettet næringsvirksomhet.

Et sterkere overføringsnett er viktig for en vellykket grønn omstilling, men nettutbygging tar tid. I mellomtiden vil køene for tilknytning begrense utslippskutt og verdiskaping. Det har derfor stor verdi å kunne redusere køene raskt ved å redusere forbrukstoppene. I noen tilfeller kan slike reduksjoner også begrense behovet for større investeringer i nettet.

Forbrukstoppene kan reduseres ved energieffektivisering og ved økt bruk av andre energibærere og energiløsninger til oppvarming, for eksempel nær- og fjernvarme. I tillegg kan mer fleksibel bruk av elektrisitet også bidra til å få ned forbrukstoppene og dessuten gi bedre utnyttelse av variabel tilgang på fornybar kraft. Forbruksfleksibilitet handler både om flytting av forbruk i tid og samspill mellom elektrisitet og andre energibærere. Det siste er viktig for å kunne redusere strømforbruket i flere dager eller uker.

Enova bør gi målrettet støtte til tiltak som reduserer forbrukstoppene raskt

Støtte til markedsintroduksjon av umodne teknologier og introduksjon av modne teknologier i umodne markeder har vært og bør fortsatt være viktige mål for Enova. Denne satsingen bidrar til å senke tiltakskostnader og overvinne barrierer (som informasjon, vaner og kompetanse). Dermed blir det enklere og billigere å nå langsiktige klimamål.

For å nå klimamål for 2030 trenger Norge økt satsing på tiltak som raskt begrenser forbrukstoppene. Dette vil ha stor betydning fram til nettet er tilstrekkelig utbygd. Kraftpriser og bedre utforming av overføringstariffer kan stimulere tiltak som reduserer forbrukstoppene, men er ikke tilstrekkelig. Det er også behov for målrettet støtte til tiltak som kan frigjøre nettkapasitet i de kritiske periodene og særlig i områder hvor gevinstene i form av redusert kø er store. En slik støtte kan gi en betydelig samfunnsøkonomisk gevinst ved at raskere utslippskutt, økt verdiskaping og i noen tilfeller også mindre eller utsatte nettinvesteringer mer enn oppveier tiltakskostnadene.

Samarbeid med kommuner og nettselskap for å finne de beste tiltakene

Hva slags tiltak som bør støttes avhenger av lokale forhold. Kommuner og nettselskap (gjærne med energikoordinatorer) kan peke på behov og muligheter og derved gi Enova grunnlag for å vurdere hva slags tiltak som er mest lønnsomme og egnet for støtte. Det overordnede målet vil være å bidra til et mer effektivt energisystem og raskere utslippskutt i de aktuelle områdene.

Det må avklares hva som er hensiktsmessig form på et slikt samarbeid mellom Enova, nettselskap og lokale myndigheter. Enova har høy kompetanse på energifeltet og bør ha betydelig faglig frihet med hensyn til hvordan innsatsen på dette og andre områder utformes.

Kortsiktig måloppnåelse kan også fremme langsiktig modning av teknologier og markeder

En klok utforming av virkemidler kan fremme raske gevinster og stimulere langsiktig utvikling av teknologier og markeder. Enova kan her, sammen med nettselskap og kommuner spille en viktig rolle ved å støtte både modne og umodne teknologier der dette gir store samfunnsmessige gevinster. Dette er en rolle som ikke er tilstrekkelig ivaretatt i dag.

Støtte til modne teknologier kan være hensiktsmessig i områder hvor man kan oppnå store gevinster ved å redusere forbrukstoppene. Gode helhetlige løsninger kan kombinere modne og umodne teknologier, gjærne på nye måter. Generelt bør teknologivalgene vris mot løsningene som mest effektivt reduserer presset på nettet.

Støtteordninger som begrenser maksimalforbruket i årene som kommer kan også stimulere modning av teknologier og leverandørmarkeder samt skape bredere forståelse for mulighetene på dette feltet. Uten tilstrekkelig etterspørsel utvikles ikke løsningene, leverandørkjedene og markedene. Støtteordninger som åpner for å ta i bruk nye typer løsninger og nye kombinasjoner av løsninger, kan derfor både realisere en økonomisk gevinst på kort sikt og bidra til modning av tekniske løsninger og leverandørmarkeder på lengre sikt.

Med vennlig hilsen

Gunnar G. Løvås

Konserndirektør, Kraftsystem og Marked